

ROMÂNIA
ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

 ROMÂNIA

Str. Batiștei, nr.25, sector 2, București
Tel: 021-310.38.86, Fax: 021- 310.36.16
E-mail: presedinte@scj.ro

Înalta Curte de Casație și Justiție Secțiile Unite

Hotărârea nr. 6 Ședința din 8 iunie 2018

Sub președinția doamnei judecător Iulia Cristina Tarcea, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție,

Înalta Curte de Casație și Justiție, constituită în Secții Unite, în conformitate cu dispozițiile art. 25 lit. c) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, cu modificările și completările ulterioare, s-a întrunit pentru sesizarea Curții Constituționale în vederea exercitării controlului de constituționalitate, înainte de promulgare, asupra Legii pentru modificarea și completarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum și pentru modificarea și completarea altor acte normative (PL-x nr. 346/2018).

Sesizarea este legitimată constituțional de dispozițiile art. 146 lit. a) din Constituția României și de prevederile art. 15 alin. (1) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, cu modificările și completările ulterioare, care prevăd dreptul Înaltei Curți de Casație și Justiție de a sesiza Curtea Constituțională pentru controlul constituționalității legilor înainte de promulgare.

Din totalul de 115 judecători în funcție, au fost prezenți 77 judecători.

În urma dezbaterilor, deliberând, Secțiile Unite au hotărât să fie sesizată Curtea Constituțională cu privire la neconstituționalitatea dispozițiilor art. I pct. 37 (modificarea art. 402 din Codul de procedură civilă) și pct. 58 (modificarea art. 497 din Codul de procedură civilă), precum și a dispozițiilor art. III pct. 3 [modificarea art. XVIII alin. (2) din Legea nr. 2/2013] și pct. 4 (introducerea art. XVIII¹ în Legea nr. 2/2013) din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 134/2010 privind Codul

de procedură civilă, precum și pentru modificarea și completarea altor acte normative (PL-x nr. 346/2018), în raport cu art. 1 alin. (5) din Constituție în componenta sa referitoare la calitatea legii, pentru următoarele considerente:

În lumina paragrafului 107 din Decizia Curții Constituționale nr. 61/2018 (publicată în M. Of. nr. 204 din 6 martie 2018), *respectarea standardelor de claritate și predictibilitate a legii a devenit o cerință de rang constituțional. Astfel, în jurisprudența sa, Curtea Constituțională a statuat că autoritatea legiuitoare, Parlamentul sau Guvernul, după caz, are obligația de a edicta norme care să respecte trăsăturile referitoare la claritate, precizie, previzibilitate și predictibilitate (de exemplu, Decizia nr. 562 din 19 septembrie 2017, publicată în M. Of. nr. 838 din 23 octombrie 2017, Decizia nr. 903 din 6 iulie 2010, publicată în M. Of. nr. 584 din 17 august 2010, Decizia nr. 743 din 2 iunie 2011, publicată în M. Of. nr. 579 din 16 august 2011 și Decizia nr. 1 din 11 ianuarie 2012, publicată în M. Of. nr. 53 din 23 ianuarie 2012). Totodată, instanța de control constituțional a constatat că, deși normele de tehnică legislativă nu au valoare constituțională, prin reglementarea acestora legiuitorul a impus o serie de criterii obligatorii pentru adoptarea oricărui act normativ, a căror respectare este necesară pentru a asigura sistematizarea, unificarea și coordonarea legislației, precum și conținutul și forma juridică adecvate pentru fiecare act normativ. Astfel, respectarea acestor norme concură la asigurarea unei legislații care respectă principiul securității raporturilor juridice, având claritatea și previzibilitatea necesare (Decizia nr. 26 din 18 ianuarie 2012, publicată în M. Of. nr. 116 din 15 februarie 2012 și Decizia nr. 445 din 16 septembrie 2014, publicată în M. Of. nr. 790 din 30 octombrie 2014).*

De asemenea, în lumina paragrafului 40 din Decizia Curții Constituționale nr. 619/2016 (publicată în M. Of. nr. 6 din 4 ianuarie 2017), *legea trebuie să întrunească cele trei cerințe de calitate care rezultă din art. 1 alin. (5) din Constituție - claritate, precizie și previzibilitate. Cu privire la cerințele de calitate, instanța de contencios constituțional a reiterat, în paragraful invocat, că cerința de claritate a legii vizează caracterul neechivoc al obiectului reglementării, cea de precizie se referă la exactitatea soluției legislative alese și a limbajului folosit, în timp ce previzibilitatea legii privește scopul și consecințele pe care le antrenează (Decizia nr. 183 din 2 aprilie 2014, publicată în M. Of. nr. 381 din 22 mai 2014, paragraful 23).*

Din perspectiva clarității, a preciziei și a previzibilității, dispozițiile art. I pct. 37 (modificarea art. 402 din Codul de procedură civilă) și pct. 58 (modificarea art. 497 din Codul de procedură civilă) din Legea pentru

modificarea și completarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum și pentru modificarea și completarea altor acte normative (PL-x nr. 346/2018) nu întrunesc exigențele art. 1 alin. (5) din Constituție. În acest sens:

■ Art. I pct. 37 modifică partea finală a dispozițiilor art. 402 din Codul de procedură civilă, referitoare la pronunțarea hotărârii, în sensul că hotărârea „se poate pronunța prin punerea soluției la dispoziția părților de către grefa instanței.” Pronunțarea hotărârii „prin punerea soluției la dispoziția părților de către grefa instanței” nu permite stabilirea, cu precizie, a momentului pronunțării hotărârii, creând incertitudini cu privire la acest moment, în condițiile în care legea atribuie momentului pronunțării hotărârii, în unele cazuri, funcția de moment inițial al curgerii termenelor pentru exercitarea unor căi de atac.

Opțiunea legiuitorului de a introduce o modalitate alternativă de pronunțare a hotărârii implică adoptarea unei reglementări care să permită determinarea, în mod exact, a momentului pronunțării și care să prezinte nivelul de precizie pe care îl asigură reglementarea pronunțării hotărârii în ședință publică. Or, referirea la „punerea soluției la dispoziția părților de către grefa instanței” este insuficientă pentru a permite determinarea exactă a momentului pronunțării, cu efecte negative pe planul drepturilor a căror exercitare este legată de acest moment, conform legii.

■ Art. I pct. 58 modifică partea inițială a dispozițiilor art. 497 din Codul de procedură civilă, referitoare la soluțiile pe care le poate pronunța Înalta Curte de Casație și Justiție în recurs, în sensul că instanța supremă, „în caz de casare, trimite, o singură dată în cursul procesului, cauza spre o nouă judecată instanței de apel care a pronunțat hotărârea casată.” Din dispozițiile art. 497 din Codul de procedură civilă, în forma modificată, nu se înțelege, cu claritate, care este soluția adoptată de Înalta Curte de Casație și Justiție, în ipoteza în care instanța supremă a pronunțat o soluție de casare cu trimitere și se impune o nouă soluție de casare, din cauza insuficienței probatoriilor, în detrimentul respectării dreptului la apărare. Omisiunea legiuitorului de a reglementa soluția care poate fi pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție în această ipoteză, element esențial în reglementarea căii extraordinare de atac a recursului, determină încălcarea standardelor de previzibilitate impuse de jurisprudența Curții Constituționale.

Prin modificarea dispozițiilor art. 497 din Codul de procedură civilă, în sensul limitării posibilității casării cu trimitere și prin nereglementarea soluției care poate fi pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, în ipoteza casării hotărârii pronunțate de instanța de apel subsecvent unei casări anterioare cu trimitere, se creează un vid legislativ care are ca efect

imposibilitatea aplicării dispozițiilor art. 497 din Codul de procedură civilă în ipoteza menționată.

De asemenea, *din perspectiva clarității, a preciziei, a previzibilității și a coordonării legislației*, dispozițiile art. III pct. 3 (modificarea art. XVIII alin. 2 din Legea nr. 2/2013) și pct. 4 (introducerea art. XVIII¹ în Legea nr. 2/2013) din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum și pentru modificarea și completarea altor acte normative (PL-x nr. 346/2018) nu întrunesc exigențele art. 1 alin. (5) din Constituție. În acest sens:

■ Art. III pct. 3 modifică dispozițiile tranzitorii ale art. XVIII alin. (2) din Legea nr. 2/2013. În partea introductivă a art. XVIII alin. (2), în forma modificată, legiuitorul face referire la „procesele pornite începând cu data intrării în vigoare a prezentei legi”, neputându-se stabili, cu claritate, dacă referirea la „intrarea în vigoare la prezentei legi” privește Legea nr. 2/2013 sau Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum și pentru modificarea și completarea altor acte normative (PL-x nr. 346/2018).

Aplicarea dispozițiilor tranzitorii, în general, implică stabilirea exactă, în cuprinsul lor, a legii la care se referă. Nepermițând identificarea exactă a legii la care se referă, dispozițiile art. XVIII alin. (2), în forma modificată, nu întrunesc exigențele de precizie și claritate pe care le presupune aplicarea dispozițiilor tranzitorii.

■ În cadrul dispozițiilor tranzitorii ale Legii nr. 2/2013, art. III pct. 4 introduce noile prevederi ale art. XVIII¹, referindu-se, de asemenea, în cuprinsul art. XVIII¹ alin. (1), la „procesele pornite începând cu data intrării în vigoare a prezentei legi.” Nici în cazul acestor prevederi nu se poate stabili, cu claritate, dacă legiuitorul se referă la intrarea în vigoare a Legii nr. 2/2013 sau la intrarea în vigoare a Legii pentru modificarea și completarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum și pentru modificarea și completarea altor acte normative (PL-x nr. 346/2018).

În art. XVIII¹ alin. (2) se prevede că „dispozițiile alin. (1) sunt aplicabile și hotărârilor, susceptibile de recurs potrivit legii, pronunțate începând cu data intrării în vigoare a prezentei legi în procesele pornite începând cu data de 15 februarie 2013 și până la data intrării în vigoare a prezentei legi.” În măsura în care legiuitorul s-a referit la data intrării în vigoare a Legii nr. 2/2013 (15 februarie 2013), textul art. XVIII¹ alin. (2) este inaplicabil, întrucât stabilește că „dispozițiile alin. (1) sunt aplicabile și hotărârilor, susceptibile de recurs potrivit legii, pronunțate începând cu data de 15 februarie 2013 în procesele pornite începând cu data de 15 februarie 2013 și până la data de 15 februarie 2013.”

În măsura în care, însă, s-a referit la data intrării în vigoare a Legii pentru modificarea și completarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum și pentru modificarea și completarea altor acte normative (PL-x nr. 346/2018), s-ar pune problema întoarcerii în timp a efectelor acestui text, argument suplimentar în ceea ce privește caracterul imprevizibil și neclar al normei de drept criticate.

■ Atât art. III pct. 3, cât și art. III pct. 4, operând modificări legislative în cuprinsul dispozițiilor tranzitorii ale Legii nr. 2/2013 și introducând noi dispoziții tranzitorii în cuprinsul Legii nr. 2/2013, după un interval mai mare de 5 ani de la intrarea în vigoare a acestei din urmă legi, creează incertitudini cu privire la efectele dispozițiilor tranzitorii, încălcând standardele de previzibilitate și coordonare a legislației stabilite în jurisprudența Curții Constituționale.

În concepția Legii nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, concretizată în art. 54, dispozițiile tranzitorii „cuprind măsurile ce se instituie cu privire la derularea raporturilor juridice născute în temeiul vechii reglementări care urmează să fie înlocuită de noul act normativ” și „trebuie să asigure, pe o perioadă determinată, corelarea celor două reglementări, astfel încât punerea în aplicare a noului act normativ să decurgă firesc și să evite retroactivitatea acestuia sau conflictul între norme succesive.” Normele de tehnică legislativă cuprinse în art. 54 din Legea nr. 24/2000, a căror respectare contribuie la asigurarea conformității cu principiul securității raporturilor juridice, conferă dispozițiilor tranzitorii rolul de a facilita derularea raporturilor juridice la momentul punerii în aplicare a unei noi legi, rol care nu poate fi îndeplinit în cazul modificării dispozițiilor tranzitorii după trecerea unui interval semnificativ de timp de la intrarea lor în vigoare sau în cazul introducerii unor dispoziții tranzitorii într-un act normativ adoptat anterior. Or, prin modificarea dispozițiilor tranzitorii ale Legii nr. 2/2013 și prin introducerea unor dispoziții tranzitorii în Legea nr. 2/2013, iar nu în noua lege adoptată, rolul de facilitare a derulării raporturilor juridice conferit dispozițiilor tranzitorii nu poate fi îndeplinit.

În consecință, dispozițiile art. I pct. 37 (modificarea art. 402 din Codul de procedură civilă) și pct. 58 (modificarea art. 497 din Codul de procedură civilă), precum și dispozițiile art. III pct. 3 [modificarea art. XVIII alin. (2) din Legea nr. 2/2013] și pct. 4 (introducerea art. XVIII¹ în Legea nr. 2/2013) din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum și pentru modificarea și completarea altor acte normative (PL-x nr. 346/2018), prin lipsa de claritate și previzibilitate, încalcă dispozițiile art. 1 alin. (5) din Constituție, în componenta referitoare la calitatea legii.

În consecință, pentru considerentele de mai sus, Înalta Curte de Casație și Justiție, constituită în Secții Unite

HOTĂRĂȘTE

Sesizarea Curții Constituționale pentru a se pronunța asupra aspectelor de neconstituționalitate cuprinse în Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum și pentru modificarea și completarea altor acte normative (PL-x nr. 346/2018).

Anexăm în copie tabelele cu semnături.

Președinte
Judecător Iulia Cristina Tarcea

Prim magistrat asistent
Aneta Ionescu